

1992.11.27

Bilbon, Plaza Barriko Euskaltzaindiaren egoitzan egin dute euskaltzain osoek 1992ko azaroaren 27an hileroko euren batzarrea. Goizeko hamarretan bildu dira, J. Haritschelhar burua, J.M. Lekuona buruordea, J.M. Satrustegi idazkaria, J.A. Arana Martija diruzaina, P. Altuna, M. Azkarate, P. Charritton, J.L. Davant, A. Irigoien, E. Knörr, F. Krutwig, E. Larre, B. Oihartzabal, Tx. Peillen, J. San Martin, I. Sarasola eta L. Villasante, euskaltzainak. J.L. Lizundia idazkariordea eta, akademi gaietan X. Kintana, urgazleak.

X. Diharce, F. Ondarra eta P. Salaburu euskaltzainek ezin etorria adierazi dute.

Urriko batzar-agiria onartu da.

I. BARNEGAIAK

Nafarroako ordezkaria den J.M. Satrustegik aditzera eman du, Euskaltzaindiaren une honetako ekonomi egoera larria ikusita, Hizkuntza Politikarako zuzendari nagusiarekin egonik, Nafarroako Gobernua prest dagoela P. Yrizarrek Foru Komunitatez horretako aditzari buruz eginak dituen lau liburukiak oso-osorik ordaintzeko. Atseginez jaso da berria.

1993ko batzar-egutegia aurkeztu du idazkariordeak. Bi ospakizun nagusi nabarmentzen dira, hots, Euskaltzaindiaren sorrerako 75. urteurrena, eta Arantzazuko Biltzarraren 25. urteburua, urriaren lehen bi egunetan egingo delarik gertakizun horien oroitzapeneko jardunaldien hastapena.

Urtarrilaren 29an egingo dira Bilbon Euskaltzaindiaren VIII. Barne Jardunaldiak, Kosme Elgezabal eta Felix Landaburu diputatu sortzaileak omenduz. Apirilaren 27an edo 28an 'Araba eta Euskara' erakusketarekin batera egingo da hileroko batzarrea Gasteizen.

Abenduan egingo lirateke Euskaltzaindiaren sorrerako ospakizunen barnean "Hizkuntzen arteko I Jagon Jardunaldiak", beste akademia batzuetako partaide eta Hizkuntza Politikarako arduradunak gonbidatuz. Urteko beste batzarreen aipamena ere egin da, tokia aldakorra gerta daitekeelarik.

Euskaltzainburuak dio, Pirinio Atlantikoko Kontseilu Orokorreko burua den Bayrou jaunak Euskaltzaindiarekin biltzeko gogoia agertu diola berriro. Paben ala Baionan egin daiteela esan du. Urtarrilaren 29an Hegoaldeko diputatu nagusiekin biltzea proposatu dio J. Haritschelhar-ek, hango bilera gerorako utziz.

Errepideetako seinaleak behar bezala ezartzeko laguntza eskatu dio Bayrou jaunak, gogotik emango zaiola ihardetsiz euskaltzainburuak.

Eta bere egoitzan bildua denez Euskaltzaindia, Arturo Campion ospetsuaren brontzezko irudia Nafarroako Ordezkaritzatik Bilboko batzar aretora ekarria izan dela, aditza eman die batzartuei idazkariak.

Bilboko Merkataritza Ganbaratik jaso du Euskaltzainburuak Europako Kontseiluak hedapen gutxieneko hizkuntzei buruz egin nahi duen konkurso baten adierazpena. Jordan jaunarekin mintzatu da J. Haritschelhar eta Europa guztirako programa bat nahi lukeelarik, prest agertu da euskaltzainburua euskarari dagokion proiektua burutzeko. Abendauren 14 arteko epea dago aurreasmo hori aurkezteko. Ez da esana gero onartua izango den.

Euskararen statusa hirukoitza denez, behar bada Euskaltzaindiak egin behar lukeela, dio J. San Martinek, Nafarroako eta Iparraldeko berriak emango dituen norbait ere sartuz. Baliagarria dela eta agertu egin behar dela deialdian.

B. Oihartzabalen ustez, ez da denentzat proiektu bat, hizkuntza batentzat baizik. Euskaltzaindia solaskide bezala agertzea komendi da.

Eskaintza bat egitea erabaki da, Euskaltzaindia prest dagoela esanez, euskarari dagokionean lanerako eskatzen diren baliapideak emateko.

Lehenbaitlehen eskatu behar da inpreseria eta bete, abenduaren hamalaurako igorri nahi bada.

Kanpo izendapenak

Idazle gazteentzat antolatutako narrazio eta olerkien sariko epaimahaikideak izendatu dira, hots, Xabier Alzibar, Juan Luis Goikoetxea eta, berari esan ez zaionarren, Karlos Otegi. Eragozpenik balu, Bitor Urangak ordezkatu du.

Diruzaintza

Datorren urteko aurrekontuak Mari Karmen Garmendiari bidaliak direla eta ez dela erantzunik jaso, esan du diruzainak. Jarraipen Batzordeak hartuko du dirulaguntzen azken erabakia, Euskaltzaindiko partaideek botorik ez dutelarik.

Eragile teknikaria izendatzeko lanpostuaren xehetasunak aurkeztu ditu gero J.A. Arana Martijak. Bost ataletan banatu ditu eginkizunak: I. Harremanak. II. Egitasmoak. III. Batzordeen arteko koordinaketa tekniko-akademikoaren jarraipena. IV. Idazlanak argitaratzea eta, V. Biltzar eta Jardunaldiak.

Ez ote duen idazkari bat beharko, esan da. Oraingoz bera arduratuko dela, erantzun zaio. Diru aldetik eragozpenak daudela alegia. Geroak esango du noraino irits daitekeen.

Azken atalean “idazkari nahiz kide” dioen tokian bigarren hitza baztertu da.

Euskaltzaindiaren erabakiak ez dutela zabalkunde onik-eta, teknikariaren egin-kizunei banaketaren gehitzea komenigarri ikusten da. Horrela onartu da aurkeztutako proposamena.

II. AKADEMI GAIAK

Euskara Batuko batzordea. Aurreko batzarrean betekizun geratutako *-zain/-zai* eta antzekoen txostena berridatzia da, baina azken orduko atzerapena izan du eta ez da gaur iritsi. Datorren hileko batzarrean ikusiko da beraz gai hau.

Gramatika laburra. Proposatutako testuari oharrak egin dizkiotenak, jaun hauek izan dira: A. Irigoien, X. Kintana, E. Knörr eta F. Krutwig.

Euskara idatziaren lekukotasuna baliagarria dela noski, esan du X. Kintanak, baina mintzatuaren lekukotasunik ere badagoela. Oharretako zenbait adibide aipatu da gero. Gramatika batzordeak ohar guziak bildu ondoren laburpena egingo du.

EMAKUNDEren txostena

Miren Azkaratek azaldu du *Emakunde Euskal Erakundeak* bidalitako txostenaren edukia. UNESCOren gomendioen ildotik, hizkuntzan emakumearen irudia gutxien edo baztertzan duten hitzak eta esaerak aldatu nahi direla euskarari, aditzera eman du. Hizkuntzaren aldetik ez dago txostenean erabilitako gaietan eragozpenik. Horrela jakinaraziko zaio Erakundeari.

Batzordeen berri

HIZTEGI BATUA. Batzorde honek lanean jarraitzen duela esan du I. Sarasolak, ohizko bilkurak hileroko eginez. Orain arte onartutako erabakien ildotik darma bere lana. Batzordearen lehen kontuerrendatzea dela-eta, oharrak datorren urtarriaren hogeirako igortzea eskatzen zaie euskaltzainei.

Jagon Saila eta *Euskalkien Ikerketarako* batzordea bildu zirela atzo, jakinarazi du J.L. Lizundiak. Bigarren lantalde honetan Iparraldeko partaidetzarik baden galdetu du P. Charritton euskaltzainak. B. Oihartzabal barne dela erantzun zaio.

Exonomastikako lantaldea urriaren 23an bildu zen Bilbon. Onomastika batzordeideekin batera honako elkarteetako arduradunak ere egon ziren: Klasikoak S.A., Lur eta Eusenor entziklopediak, UZEI, Itzultzaileen elkarteak, Elhuyar, EAEE/IVAP, EITB, Liturgi batzordea, Biblia itzultzaileak, bikoiztaileak eta *Egun-*

karia. Geografiako izenak sailkatu ondoren pertsona izenekin hasi nahi da. Batzarrea interesgarria izan zela adierazi du J.L. Lizundiak. Lantalde hau bere osotasunean gehitu zaio batzordeari.

Eta besterik gabe amaitu da batzarrea.

BATZAR OROKORRA

Bilbon, Euskaltzaindiaren egoitzan, 1992.eko azaroaren 27an, egin du Euskaltzaindiak Miren Azkarateren sarrera dela eta batzar irekia. Arratsaldeko 4 t'erdietan bildu dira: J. Haritschelhar burua, J.M. Lekuona buruordea, J.M. Satrustegi idazkari eta J.A. Arana Martija diruzaina, P. Altuna. M. Azkarate, P. Charrington, J.L. Davant, A. Irigoien, E. Knörr, F. Krutwig, E. Larre, B. Oihartzabal, Tx. Peillen. J. San Martin, I. Sarasola eta L. Villasante euskaltzainak; J.A. Aduriz, J.M. Aranalde, P. Arregi, M. Atxaga, G. Aurrekoetxea, R. Badiola, F. Barrenenagoa, J.A. Etxebarria, B. Gandiaga, X. Gereño, P. Goenaga, J.L. Goikoetxea, X. Kintana, J. Kortazar, J.M. Larrarte, M.P. Lasarte, J.L. Lizundia, J.A. Mujika, J. Oleaga, R.M. Pagola, K. Rotaetxe, P. Uribarren, P. Urkizu eta J.J. Zearreta urgazleak; X. Diharce, F. Ondarra eta P. Salaburu euskaltzainek ezin etorria adierazi dute.

Mahaipuruan eseri dira Zuzendaritzako lau euskaltzainak, Patxi Altuna euskaltzain erantzulea, Miren Azkarate anderearentzat esarleku bat libre utzi delarik. Eskuin aldeko lehen iladan daude: Eli Galdos Gipuzkoako diputatu nagusia, M.ª Karmen Garmendia Eusko Jaurlaritzako Hizkuntza Politikarako idazkari nagusia, Tomas Uribeetxebarria Bizkaiko kulturako foru diputatua, Txaro Arteaga *Emakunde* erakundeko zuzendaria, Miren Azkarateren senarra, alabak eta familiakoak bestaldeko lehen iladan eseri dira. Beste zenbait ordezkeri, bai unibertsitateko eta bai kultur elkarteetako ere aurkitzen dira, euskaltzale andana batekin batera.

Hasteko J. Haritschelhar euskaltzainburuak bere agurra egiten du. Miren Azkarate euskaltzain berria goraiapatuz, Euskaltzaindiaren egoitzan sarrera egiten duen aurrena dela ete baita lehen emakumea ere. Hitzaldiñoa bukatu ondoren, Jose Antonio Ardanza Eusko Jaurlaritzako lehendakariak bere ezin etorria azalduz batera, Miren Azkarateretik bere atxikimendua agertzen dion gutuna irakurtzen du euskaltzainburuak.

Jarraian, J. M. Satrustegi idazkariak Arautegi eta Barne-Erregelei dagozkien artikulua irakurtzen ditu, euskaltzain berri baten sarrera hitzaldia nola arautzen den argituz.

Ondoren, bi euskaltzain joaten dira Miren Azkarateren bila, hain zuzen Juan San Martin eta Beñat Oihartzabal.

Miren Azkarate euskaltzain oso berria sartzan da aretoan eta sarrera hitzaldia egiten du. Hasteko euskararen inguruko lan bikainetan aritu diren emakumeak aipatu ditu, hala nola, Catalina Elizegi, Julene Azpeitia, Tene Mujika, Rosa de Bustinza eta abar luze bat. "Merituak bai ugari guztiak —adierazi zuen— baina garaia ez zen izan egokia. Nik alde izan dudana, haiek zeharo kontra. Hala nola

ikusten dudan lehen emakumea izatearen kontu hori". Miren Azkaratek Joxe Migel Barandiaranen bizitza eta lanak ekarri ditu guztien gogoetara. Barandiaranek euskaraz idatzitakoen artean, ikerlanak, hitzaldiak, besteen idatziei eginiko hitzaurreak eta aldizkari eta egunkarietan idatzitakoak aipatu ditu. "Testu hauek aztertuz, argi ikusten da nola aldatu den Barandiaranen euskara garaia-aren eta inguruaren eraginez". "Bada, ordea, hasieratik azkenera arte aldatzen ez den zerbati, euskal egitura jatorren erabilera". "Baina Joxe Migel Barandiaran euskal idazlearen alderdiren bat azpimarratzekotan —adierazi du— terminologo edo nahia-go bada terminogilearena aukeratuko nuke. Gaur bezalaxe, eratorpenera eta hitz-elkarketetara jo zuen gehienetan behar zituen terminoak eratzeko, mailegucui ihes eginez eta euskal hitzen altxorretik sortuaz hitz teknikoak". Joxe Migel Barandiaranen euskara bere lan alorretara egokitzeko ahaleginak ere ekarri ditu gogora.

Patxi Altuna euskaltzainak ematen dio erantzuna, Miren Azkarateren bizitza eta batez ere ikasketa eta ikerlanez arituz. Deustuko Unibertsitateak EUTGn duen campusean hasi eta burutu zuen filologia erromaniko lizentziatura, "-n edo -z atzizkia daramaten denborazko izen sintagmak Axularrengan" tesinarekin. Jarraian Illinoisko Unibertsitatean sintaxia eta semantika landu zituen. "Hitz Konposatuak Euskaraz" izendun tesiaz lortu zuen doktoradutza. Deustu eta Euskal Herriko unibertsitateetan izan da eta dihardu irakasle. Zehatz mehatz azaldu ditu egindako liburu, artikulua eta txosten, baita ere Kongresu eta Jardunaldi ugarietan izan duen partaidetza.

Erantzunaren ondotik denak zutik J. Haritschelhar euskaltzainburuak euskaltzain agiria luzatzen dio eta Erakundearen domina ezarri. Jarraian, gauza bera egiten dute beste mahai-puruko eta gainerako euskaltzain guztiek.

Jean Haritschelhar
euskaltzainburua

J. M. Satrustegi
idazkaria